

Укладач

Потьомкін Андрій Олександрович, радник Юридичної групи LCF, віце-президент ГО «Всеукраїнська самоврядна організація фахівців конкурсного процесу», радник ГО «Український інститут банкрутства», член Ради Комітету з конкурсного права Асоціації правників України

*Відтворення всієї книги чи якоїсь її частини будь-якими засобами
або в якій-небудь формі, у тому числі в Інтернеті,
без письмового дозволу видавництва забороняється.*

3-38 **Захист прав людини. Рішення Європейського суду з прав людини у сфері кримінального судочинства** : зб. судової практики / укладач Потьомкін А.О. — К. : Юрінком Інтер, 2014. — 760 с.

ISBN 978-966-667-603-3

У виданні публікуються рішення Європейського суду з прав людини щодо України із застосування, зокрема, статей 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 34 Європейської конвенції з прав людини. Конвенційні висновки висловлені стосовно справ кримінальної юрисдикції. Також у виданні містяться коментарі загального характеру і висвітлюються актуальні питання діяльності Суду.

Видання призначене для суддів, адвокатів, працівників правоохоронних органів, правозахисників, науковців, викладачів, аспірантів і студентів юридичних навчальних закладів і всіх, хто цікавиться питаннями захисту прав людини.

УДК 343.11(4):342.7(477)
ББК 67.408(4)+67.400.7(4Укр)

© Потьомкін А.О., укладання,
роз'яснення, 2014
© Юрінком Інтер, 2014

ISBN 978 966 667-603-3

Вступне слово	5
Контролюючий орган Ради Європи.....	5
Загальна інформація про функціонування Європейського суду з прав людини.	9
Частина I. СПРАВА «ЮЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА ТИМОШЕНКО проти УКРАЇНИ»	14
Справа «Юлія Володимирівна Тимошенко проти України».....	16
Коментар до комунікованої справи «Юлія Володимирівна Тимошенко проти України».....	30
Частина II. СТАТТЯ 2 «ПРАВО НА ЖИТТЯ»	44
Справа «Гонгадзе проти України».....	49
Справа «Сергій Шевченко проти України»	77
Справа «Муравська проти України»	92
Справа «Михалкова та інші проти України».....	100
Частина III. СТАТТЯ 3 «ЗАБОРОНА КАТУВАННЯ»	112
3.1. Неналежне поводження з боку представників держави та відсутність ефективного розслідування	120
Справа «Афанасьєв проти України»	120
Справа «Вергельський проти України»	133
Справа «Коробов проти України»	152
3.2. Неналежні умови тримання під вартою	172
Справа «Маленко проти України»	172
Справа «Похлебін проти України».....	185
3.3. Незабезпечення своєчасної та належної медичної допомоги	197
Справа «Ошурко проти України».....	197
Справа «Тодоров проти України».....	220
3.4. Щодо видачі особи (екстрадиція)	237
Справа «Солдатенко проти України»	237
Частина IV. СТАТТЯ 5 «ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНІСТЬ»	276
Справа «Шалімов проти України».....	280
Справа «Боротюк проти України»	301
Справа «Харченко проти України»	317
Частина V. СТАТТЯ 6 «ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД»	337
5.1. Право на виконання рішення суду протягом розумного строку	344
Справа «Гайкович проти України»	344
Справа «Карімов проти України».....	358

5.2. Право на досудове слідство та судовий розгляд протягом розумного строку	368
Справа «Єлоєв проти України»	368
Справа «Жупнік проти України»	383
Справа «Іванов проти України»	392
5.3. Право на доступ до суду	404
Справа «Пелевін проти України»	404
Справа «Стрижак проти України»	411
5.4. Право на безсторонній та незалежний суд.....	420
Справа «Жук проти України».....	420
Справа «Мироненко і Мартенко проти України»	429
5.5. Право на справедливий судовий розгляд.....	442
Справа «Луценко проти України»	442
Справа «Шабельник проти України».....	455
5.6. Справи, що стосуються перегляду (скасування) остаточного судового рішення.....	467
Справа «Савінський проти України»	467
5.7. Презумпція невинуватості	472
Справа «Грабчук проти України».....	472
Справа «Пантелеєнко проти України»	481
5.8. Право на допит свідків в кримінальному провадженні	498
Справа «Олег Колесник проти України»	498
Справа «Жогло проти України».....	509
5.9. Право на юридичну допомогу в кримінальному провадженні	519
Справа «Леонід Азаренко проти України»	519
Справа «Максименко проти України»	533
5.10. Право на публічний судовий розгляд	540
Справа «Шагін проти України»	540
Частина VI. СТАТТЯ 8 «ПРАВО НА ПОВАГУ ДО ПРИВАТНОГО І СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ»	556
Справа «Волохи проти України»	559
Справа «Пантелеєнко проти України»	573
Частина VII. СТАТТЯ 9 «СВОБОДА ДУМКИ, СОВІСТІ І РЕЛІГІЇ»	591
Справа «Кузнецов проти України».....	594
Частина VIII. СТАТТЯ 10 «СВОБОДА ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ».....	625
Справа «Ляшко проти України»	628
Частина IX. СТАТТЯ 34 «ИНДИВІДУАЛЬНІ ЗАЯВИ»	644
Справа «Фельдман проти України»	646
Частина X. «Революція гідності».....	668
Справа «Джудіані та Гаджіо проти Італії».....	669

Вступне слово

Контролюючий орган Ради Європи

Прийняття Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (далі — Конвенція) вважається одним із ключових моментів у становленні сучасного європейського правопорядку та одним із найбільших досягнень Ради Європи. Ця Конвенція справедливо вважається найуспішнішим міжнародним договором, укладеним на основі Загальної декларації прав людини, а система, створена відповідно до положень Конвенції, — найбільш ефективним міжнародним механізмом захисту прав людини у світі.

Конвенція утворює міжнародний механізм колективного гарантування мінімальних стандартів у сфері захисту прав людини, є основним біляком прав людини для всього європейського континенту. У 1990 році голова Європейського суду з прав людини суддя Р. Рисдал охарактеризував Конвенцію як «Основний Закон для вільної, демократичної та об'єднаної Європи, основу для майбутньої Конституції нової Європи». У 1995 році у справі «Ауазіду проти Туреччини» Суд сам назвав Конвенцію конституційним актом європейського публічного порядку.

У більшості держав, що приєдналися до Конвенції, її норми вже стали внутрішнім правом, завдяки чому будь-яка особа може подати позов або апеляцію до суду загальної юрисдикції за захистом прав, гарантованих Конвенцією. Суд у справі «Дрозд та Янусек проти Франції та Іспанії», рішення від 26 червня 1992 року, та низці інших рішень підкреслив необхідність імплементації норм Конвенції до національних правових систем шляхом транспонування міжнародно-правових стандартів у національно-правові. Разом з тим у рішеннях справ «Джеймс та інші проти Сполученого Королівства» від 21 лютого 1986 року та «Святі монастирі проти Греції» від 09 грудня 1994 року Суд зауважив, що Конвенція не зобов'язує Договірні сторони до включення її положень у національне законодавство, оскільки роль інституцій Конвенції не полягає у перевірці абстрактної сумісності положень національного законодавства чи конституції з вимогами Конвенції (див., наприклад, рішення у справі «Класе та інші проти Німеччини» від 06 вересня 1978 року).

В Україні Конвенція відповідно до частини першої статті 9 Конституції є частиною національного законодавства. Крім того, згідно з вимогами статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права.

Європейський суд з прав людини як контрольний механізм Конвенції має субсидіарний характер і може бути застосований лише після використання національних засобів юридичного захисту.

Так, стаття 13 Конвенції гарантує можливість використання на національному рівні засобу юридичного захисту для реалізації змісту конвенційних прав і свобод незалежно від того, в якій формі вони закріплені в національному правовому порядку. Отже, з огляду на дію цієї статті має бути передбачений національний засіб юридичного захисту, який дасть змогу компетентному національному органу вирішити по суті відповідну скаргу, подану на підставі Конвенції, і забезпечити відповідне відшкодування; хоча при цьому Договірним державам надається свобода розсуду в обранні способу, яким вони забезпечуватимуть виконання своїх зобов'язань за